

Facultat d'Econòmiques

curs 1992-93

Roser Nicolau (Dpt. d'Economia i d'Història Eco.)

despatx: B3-107 (telefon 581.18.15)

tutories: dimarts, dimecres i divendres de 12 a 13 hores

DEMOGRAFIA

PROBLEMES, ANALISI I TEORIES

- 1.- Introducció: El desenvolupament de la demografia com a disciplina científica

PRIMERA PART: ELS PROBLEMES MODERNS DE LA POBLACIO

- 2.- El model de la transició demogràfica

- 2.1.- Base empírica i supòsits sobre els que es va construir
- 2.2.- La influència d'aquest model en la investigació demogràfica
- 2.3.- La reconstrucció de les poblacions europees del passat

- 3.- La experiència europea i el model de la transició

- 3.1.- Dinàmica de les poblacions europees preindustrials: nivells i fluctuacions de la mortalitat i la fecunditat
- 3.2.- El descens secular de la mortalitat: tendències, interpretacions i perspectives
- 3.3.- L'evolució de la fecunditat en els països occidentals: descens secular i fluctuació post-transicional
- 3.4.- Les migracions en el procés de la transició demogràfica europea: els canvis en els corrents migratoris internacionals i les migracions internes

- 4.- Les poblacions dels països pobres després de la segona guerra mundial

- 4.1.- Exits i fracassos en la reducció de la mortalitat
- 4.2.- Situació actual de la fecunditat i perspectives
- 4.3.- Creixement i polítiques demogràfiques: Xina i India

SEGONA PART: ANALISI DEMOGRAFICA

5.- Introducció a l'anàlisi

- 5.1.- Els fenòmens demogràfics, anàlisi i explicació
- 5.2.- L'observació dels fenòmens demogràfics:
 - a. Tipus d'observació: contínua o retrospectiva
 - b. Passat i futur de les fonts estadístiques:
 - recomptes i censos de població
 - registre i estadístiques del moviment natural i migratori
 - el registre continuat o padró d'habitants
 - c. Fiabilitat i tipus d'errors d'aquestes fonts
 - d. Fonts complementàries: l'exemple de les enquestes de fecunditat i població activa
- 5.3.- La referència temporal dels fenòmens demogràfics: el diagrama de Lexis
- 5.4.- Stocks o efectius, subpoblacions i successos demogràfics. Tipus de successos: fatals (o no fatals), compatibles (o excloents), i renovables (o no renovables)
- 5.5.- Tipus de mesures: proporcions, taxes i probabilitats.
- 5.6.- Les òptiques d'anàlisi longitudinal i transversal
- 5.7.- La descripció dels fenòmens
 - a. La intensitat i calendari dels fenòmens
 - b. El model de taula demogràfica
- 5.8.- Una primera aplicació de l'anàlisi demogràfica: la distinció entre efectes d'edat, efectes de generació i efectes del moment
- 5.9.- L'efecte estructura i la comparació entre poblacions
 - a. L'estructura per sexes i edats d'una població. Representació gràfica
 - b. Taxes brutes i taxes específiques
 - c. Procediments per neutralitzar l'efecte estructura: l'estandarització directa (o tipificació de l'estructura)
 - d. L'estandarització indirecta (o tipificació del fenomen)
 - e. Aplicació de l'estandarització a fenòmens no demogràfics

6.- La mortalitat

- 6.1.- Taxes brutes i per edats
- 6.2.- La taula de mortalitat. Funcions i relacions de la taula. Esperança de vida en néixer i a diverses edats.
- 6.3.- La mortalitat infantil
- 6.4.- Construcció e interpretació de les taules de mortalitat del moment
- 6.5.- Mètodes indirectes per estimar la mortalitat de poblacions amb estadístiques incompletes:
 - a. el mètode de les defuncions
 - b. el càlcul dels sobrevivents
 - c. l'us de taules tipus de mortalitat

7.- La nupcialitat

- 7.1.- Interés demogràfic i analític de l'estudi de la nupcialitat
- 7.2.- La taula de nupcialitat
- 7.3.- Intensitat i calendari: celibat definitiu i edat mitjana al matrimoni
- 7.4.- La interferència entre fenòmens

8.- Natalitat i fecunditat

- 8.1.- Variables intermèdies o immediates de la fecunditat: la distinció entre paràmetres biològics i comportaments
- 8.2.- Taxes de natalitat i fecunditat. Fecunditat general i legítima
- 8.3.- Taules de fecunditat. Descendència final i Index sintètic de fecunditat: les seves relacions
- 8.4.- L'estudi de la fecunditat amb estadístiques incompletes: els índexs de Princeton, les enquestes retrospectives i l'anàlisi dels censos

9.- Les migracions

- 9.1.- Definició i mesura
- 9.2.- Taules de mobilitat i matrius de pas
- 9.3.- Els diversos índexs

10.- Creixement i reproducció de les poblacions

- 10.1.- El creixement d'una població i els seus components natural i migratori
- 10.2.- La mesura del creixement: tipus de taxes i càlcul
- 10.3.- La taxa neta de reproducció i la taxa de reproducció dels anys viscuts
- 10.4.- La taxa intrínseca de creixement

11.- Els models de població

- 11.1.- Característiques i propietats de les poblacions estables
- 11.2.- Aplicacions analítiques dels models de població:
 - a. incidència de la mortalitat i fecunditat sobre l'estructura per edats: anàlisi de les causes de l'envelliment
 - b. incidència de l'estructura per edats actual sobre la dinàmica demogràfica futura

12.- Perspectives demogràfiques

- 12.1.- Projeccions principals i derivades. Tècniques usuals
- 12.2.- Resultats de les previsions i errors més habituals
- 12.3.- Passat, present i futur en demografia

TERCERA PART: ECONOMIA I POBLACIO

13.- Del model analític de Malthus a les teories econòmiques de la fecunditat

- 13.1.- Revisió del model malthusià
- 13.2.- Els anàlisis econòmics i la teoria micro-econòmica de la fecunditat: G. Becker i l'escola de Chicago.
- 13.3.- El estudi dels cicles econòmics i les seves relacions amb els cicles demogràfics (migratoris i de la fecunditat): B. Thomas i R. Easterlin
- 13.4.- La perspectiva antropològica de J. Caldwell i la teoria dels fluxes intergeneracionals.

14.- Nivells de vida i mortalitat en el segle XX

- 14.1.- Mortalitat, polítiques de salut i desenvolupament econòmic: les comparacions entre països i entre regions
- 14.2.- Mortalitat diferencial per categories socio-professionals: evolució històrica i situació actual en els països occidentals

15.- Les conseqüències econòmiques de l'evolució demogràfica

- 15.1.- El creixement de la població activa espanyola en el segle XX: factors demogràfics i econòmics
- 15.2.- Composició per edats de la població i estructura de la demanda de béns i serveis. Els sistemes de pensions
- 15.3.- Immigració i mercat de treball: el cas dels EEUU
- 15.4.- Justificacions i eficàcia de les polítiques natalistes i migratòries dels països occidentals

NOTA: Per a preparar els diferents temes del programa s'editaran dossiers amb la bibliografia bàsica i recomanada.